

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Μια δεύτερη νίκη

Χ. Α. ΧΩΜΕΝΙΔΗΣ
«ΔΕΚΑΤΡΙΑ»
εκδ. Πατάκη, 2026
σελ. 320

Η ζωή των περισσότερων ανθρώπων δεν έχει κανένα ενδιαφέρον, πέρα για εκείνον που τη ζει. Εξαιρούνται οι εξέχουσες προσωπικότητες και οι συγγραφείς, οι μεν επειδή συνήθως έχουν ενδιαφέρουσες ζωές, οι δε επειδή ζέρουν από ψέματα. Ο Χρήστος Χωμενίδης θπτεύει επί μακρόν στα λογοτεχνικά ψεύδη και διαθέτει το χάρισμα να μεταστοιχειώνει το πιο επουσιώδες στιγμιότυπο σε αξιοανάνγνωστο γεγονός. Στο πρόσφατο βιβλίο του αφηγείται τη ζωή του μέχρι τα δεκατρία, όταν έχασε τον πατέρα του. Ωστόσο, λιγότερο αυτοβιογραφείται και περισσότερο μυθολογεί. Αλλωστε στην αυτομυθοπλασία εκείνο που μετράει είναι το δεύτερο συνθετικό. Ο Χωμενίδης γράφει για την οικογένειά του σαν να ξεφυλλίζει ένα συναρπαστικό μυθιστόρημα. Αυτό το μυθιστόρημα διαβάζουμε.

Ένα τσίρκο φιλοξένησε το πρώτο ραντεβού των γονιών του. Ο γιος νιώθει τέκνο του τσίρκου: «Ένα τσίρκο είμαι, που σπάνει δι-αρκώς φαντασμαγορίες, σκαρτίζει-ται νούμερα, δαμάζει όσο μπορεί τα άγρια ζώα μέσα του...». Όπως επιβεβαιώνει η πεζογραφία του, όπου συχνά η σαλαμάρα κατα-ντάει οδοστρωτήρας, ο Χωμενίδης λαχταρά το αστέιο, το ευτράπελο. Γι' αυτό από τους συγγενείς του εκτιμά ιδιαίτερα όσους με φλέγμα ξεπερνούσαν τις όποιες συμφο-ρές τους. Σε αυτούς επιφυλάσσει τις πιο τρυφερές προσωπογραφί-ες. Αντιθέτως, θλίβεται για όσους στερούνται την ικανότητα της ιλα-ρότητας. Γράφοντας, λόγου χάριν, για τον εκ μητρός παππού του, τον Βασίλη Νεφελούδη, παλιό βου-λευτή του ΚΚΕ, θαυμάζει ολόψυ-χα την αφοσίωσή του στα ιδεώδη του, αλλά λυπάται που εκείνος ο φωτεινός, αισιόδοξος άνθρωπος δεν είχε αυτοσαρκασμό. Το γέλιο είναι ρωγμή. «Η εσωτερική εκείνη ρωγμή, η αίσθηση του παράλογου που σε αφήνει μετέωρο, σου δίνει όμως μια πικρή, γλυκιά σοφία».

Όταν η μητέρα του τον πηγαίνει στις 16 Νοεμβρίου του 1973 έξω

από την πύλη του Πολυτεχνείου, το αγόρι σκέφτεται ενθουσιασμένο πως εκεί πέρα γινόταν «κάτι που έμοιαζε με τεράστια σκανδαλιά και με εξάισια συνάμα γιορτή». Το χιούμορ αντέχει ακόμα και όταν η αφήγηση φτάνει στην αρρώστια του πατέρα του. «Αντέχει το χιού-μορ στην αρρώστια; Γέλανε οι μελ-λοθάνατοι;». Ναι, στα βιβλία του Χωμενίδη γέλανε. Οι τελευταίοι μήνες του πατέρα του περιγρά-φονται υπό το βλέμμα του έφη-βου αγοριού σαν ξέφρενο, παρα-νοϊκό γλέντι.

«Πρέπει να κοιτάμε καχύποπτα τους εφέστιους θεούς μας. Να αμ-φισβητούμε τους μύθους που τους εξιδανικεύουν. Να ανακαλύπτουμε το ψέμα που κουκουλώθηκε, την προδοσία ή το τραύμα που αποσι-ωπήθηκε, ώστε να μη χαλάσει η εικόνα της οικογένειας. Όσο κι αν έψαξα, δεν βρήκα στη φάβα αυτή κανένα λάκκο». Ο Χωμενίδης δεν

εξιδανικεύει, οπισθοχωρεί στον χρόνο για να ξαναβρεί τη χαρά που του χαρίστηκε από τους γονείς του. Η Νίκη Νεφελούδη και ο Αλέ-ξανδρος Χωμενίδης του δώρισαν μια παραμυθένια παιδική ηλικία, γεμάτη φιλιά και χάδια. Έχει κάθε λόγο να τους ευγνωμονεί.

Η πολιτική, κυρίως η Αριστερά, με τις παλινωδίες, τις αντιφάσεις, τις φαντασιοπληξίες της και τα αυ-τοκτονικά της λάθη, επανέρχεται στις σελίδες. Δεν είναι απλώς μια κορνίζα, είναι ο καμβάς πάνω στον οποίο καρφώθηκαν οι ζωές των προπατόρων. Ο Χωμενίδης ατε-νίζει τα οράματα και τις ματαιώ-σεις τους με πικρό μειδίαμα, δίχως ίχνος σαρκασμού. Κάνοντας λογο-παίγνιο με το επίθετο του παππού του, τον φαντασιώνεται να παρα-μερίζει τη ματαιότητα για να επι-χειρήσει μια έφοδο στον ουρανό, στα σύννεφα, στις «νεφέλες». Ο γονείς του ήταν παιδιά της πττη-

μένος στον Εμφύλιο Αριστεράς, που αγωνιούσαν να απαλλαγούν από τα προγονικά τραύματα. Θα έφτιαχναν τον δικό τους ουρανό. «Εφτιαξαν τον δικό τους πλανήτη με τα δικά τους ψυχικά υλικά. Τον τροφοδότησαν με μουσικές, ταινί-ες, παραστάσεις». Το μεγαλύτερο μέρος της αφήγησης εστιάζεται σε μικρές, καθημερινές συγκινή-σεις. Η «περιστεροφωλιά» της Δρο-σοπούλου, ένα διαμέρισμα πενή-ντα τετραγωνικών, κατάμεστο από αγάπη, οι βόλτες στο Πεδίον του Αρεως και στη Φωκίωνος Νέγρη, τα μαθήματα ποδηλάτου με τον πατέρα, τα θαλάσσια λουτρά στην πλαζ της Βουλιαγμένης, ένα τρε-νάκι, οι προεφηβικοί πόλεμοι στο προαύλιο, το πρώτο στερεοφωνικό συγκρότημα, η πρώτη τηλεόραση, η πρώτη γραφομηχανή. Σε αυτή τη γραφομηχανή ο δεκάχρονος Χωμενίδης ανακάλυψε πως μια εκδρομή στην Πάρνηθα μπορού-σε χάρη στις λέξεις να εξυψωθεί σε ανάβαση στα Ιμαλάια.

Αναμφίβολα ο Χωμενίδης εί-ναι χαρισματικός παραμυθός, ενώ επίσης χειρίζεται άριστα τον αφη-γηματικό ρυθμό. Έτσι, κάθε μι-κροεπεισόδιο του βιβλίου αποκτά αβίαστα τη βαρύτητα την οποία του αποδίδει εκείνος που αφηγεί-ται. Οι σελίδες αποτυπώνουν μια λουστρασιόν εκδοχή της αληθι-νής ζωής. Ούτως ή άλλως η συγ-γραφική μνήμη δεν δυσκολεύεται να κάνει παραχωρήσεις στη φα-ντασία. «Η οικογενειακή μυθολο-γία είναι σαν την πλαστελίνη. Της δίνεις όποιο σχήμα θες εσύ». Εξε-ρευνώντας με δαιμόνια περιέργεια τα στοιχεία της πρώτης δεκαετίας της ζωής του, ο Χωμενίδης μετέ-πλασε τη γενέθλια Κυψέλη σε κα-λειδοσκόπιο, όπου στραφταλίζουν ιδιάζοντες ανθρωπότυποι, αιμοβό-ρες ιστορίες και ρετρό ενστανάνέ.

Το 2014 ο Χωμενίδης δημοσίευ-σε το μυθιστόρημα «Νίκη», όπου εξεικόνισε ένα υπέροχο πορτρέτο της μητέρας του. Με το πρόσφα-το μυθιστόρημά του ολοκληρώ-νει αυτή τη χειρονομία αγάπης, καταγράφοντας μια δεύτερη νίκη.

Σαν ρωγμή περιγράφει το χιούμορ ο Χρήστος Χωμενίδης στο «Δεκατρία». «Η εσωτερική εκείνη ρωγμή, η αίσθηση του παράλογου που σε αφήνει μετέωρο, σου δίνει όμως μια πικρή, γλυκιά σοφία».